

Centrum epidemiologie a mikrobiologie

ZPRÁVA ZE SLUŽEBNÍ CESTY

Služební cesta konaná: 14.-16.11.2007

Místo konání: Stockholm, Švédsko

Účastníci: MUDr. Pavla Křížová, CSc

Účel cesty: First Meeting of the National Microbiology Focal Points (NMFP)

Průběh:

ECDC (European Centre for Disease Prevention and Control) v průběhu své dvouleté činnosti definovalo nutnost vzniku National Microbiology Focal Points (NMFP). Každá členská země Evropské Unie (EU) byla vyzvána ke jmenování svého NMFP. Za Českou republiku byla Ministerstvem zdravotnictví ČR jmenována dr. Pavla Křížová. První setkání těchto NMFP se konalo v budově ECDC ve Stockholmu ve dnech 15.-16.11.2007. Jednání zahájila ředitelka ECDC dr. Zsuzsana Jakab a po jejím úvodním slovu se krátce představili NMFP všech 27 členských zemí EU + navíc NMFP Islandu a Norska. Dvoudenní jednání, které vedl dr. Johan Giesecke, ředitel Scientific Advice Unit ECDC, mělo následující body programu:

1. Informace o ECDC a cílech setkání NMFP (Johan Giesecke)
2. Přehled mezinárodní spolupráce laboratoří v EU (Stefan Schreck a Albrecht Werber – European Commission, DG SANCO)
3. Spolupráce ECDC s členskými zeměmi (Alain Lefevbre, ECDC Country Relations Officer)
4. Strategie spolupráce ECDC s klinickou mikrobiologií v období 2007-2013 (Amanda Ozin, ECDC Coordinator Microbiology Laboratory Collaborations)
5. Kontrola TB v EU (Francis Drobniowski, UK-ECDC Consultant on TB Laboratory Strengthening)
6. Závěr jednání: potřeby a kapacity členských států, úloha NMFP, spolupráce s ECDC, úkoly, příští setkání (Johan Giesecke)

1. Informace o ECDC a cílech setkání NMFP

ECDC byla představena jako jedna z 25 agentur EU, z nichž 7, včetně ECDC, pracuje ve zdravotnické problematice. Ustavení ECDC bylo provedeno dle nařízení 851 v dubnu 2004, pracovat začalo ECDC v květnu 2005.

ECDC má široký mandát své činnosti: úzká spolupráce s členskými zeměmi a organizacemi EU, surveillance, komunikace, příprava připravenosti, odpověď na zdravotní ohrožení, identifikace a zhodnocení rizika, vzdělávání, vědecká doporučení, metodické návody.

Ze srovnání ECDC a CDC v Atlantě vyplývá zásadní rozdíl: ECDC nemá vlastní laboratoře a veškerou mikrobiologickou práci plánuje realizovat prostřednictvím mikrobiologických laboratoří v členských zemích, kde zprostředkovatelem této komunikace budou právě nově ustavení NMFP.

Činnost ECDC řídí dvě interní uskupení, do každého z nich jmenoval každý členský stát svého představitele a jeho zástupce: Management Board (MB) a Advisory Forum (AF). Management Board schvaluje rozpočet a plán. Představitel ČR v MB je prof. Roman Prymula, jeho zástupcem je dr. Jan Kynčl. Advisory Forum se schází většinou 4x ročně spolu s WHO a třemi nevládními organizacemi, připravuje vědecké a technické podklady pro práci ECDC. Představitel ČR v AF je dr. Jozef Dlhý, jeho zástupcem je dr. Pavel Slezák.

ECDC má čtyři jednotky: scientific advice (J. Giesecke), surveillance and communication (A. Amon), preparedness and response (D. Coulombier), health communication (K. Ekdahl).

Každá z těchto jednotek potřebuje k zajištění kvality své práce úzkou spolupráci s mikrobiologií: **scientific advice** – identifikovat experty, kteří mohou zajistit konkrétní činnost či konkrétní doporučení v jednotlivých situacích (metodická doporučení, analýzy, výzkum apod.); **surveillance and communication** – mikrobiologická podpora národních programů surveillance, integrování mikrobiologických dat do TESSy (The European Surveillance System), implementace EU-case definicí, EU-standardizace laboratorních metod, mezinárodní kontrola kvality Národních referenčních laboratoří (NRL), národní kontrola kvality laboratoří klinické mikrobiologie, užití molekulárních typizačních metod v NRL pro účely surveillance a public health, síť NRL - disease specific; **preparedness and response** – laboratorní podpora pro zhodnocení rizika, získání informací, expertíz, diagnostických materiálů, expertů, spolupráce při přípravě mezinárodních zdravotnických regulací (international health regulations – IHR); **health communication** – poskytování důležitých mikrobiologických informací do ECDC časopisu (Eurosurveillance) a na webové stránky ECDC.

2. Přehled mezinárodní spolupráce laboratoří v EU

Mezinárodní spolupráce laboratoří v EU se jeví nezbytná zejména vzhledem k bioterorismu a hrozbě objevování nových infekcí. **Bylo definováno pět oblastí mezinárodní spolupráce laboratoří EU:** programy veřejného zdraví, bezpečnost, připravenost, výzkum, mezinárodní zdravotnické regulace. **V každé z těchto oblastí má mikrobiologie významnou úlohu a nezastupitelnou roli zde hrají NRL.** Pro mezinárodní výměnu informací je nezbytné zajistit vysokou kvalitu kooperace laboratoří, vytvořit komunikující síť NRL v EU, sjednotit a standardizovat diagnostiku v EU na úrovni NRL i na úrovni laboratoří klinické mikrobiologie v jednotlivých státech. **Pro rok 2008 je plánováno identifikovat existující národní laboratorní systémy, zhodnotit jejich kvalitu definovat a posílit status a roli NRL.**

3. Spolupráce ECDC s členskými zeměmi

Vztah ECDC k členským zemím spočívá na třech principech: spolupráce, podpora, povinnosti. Spolupráce ECDC a členských států vychází ze vzájemné potřeby obou stran. Podporu poskytuje ECDC na základě požadavku členského státu v těchto oblastech: vědecká a technická expertiza, vědecká nebo technická asistence, podpora a koordinace školicích programů. Z povinností členských států vyplývá, že musejí ECDC poskytovat včas vědecká a technická data, identifikovat a nahlásit organizace, které na národní úrovni mají roli podobnou ECDC (= competent bodies), identifikovat a nahlásit požadované experty.

4. Strategie spolupráce ECDC s klinickou mikrobiologií v období 2007-2013

V této části jednání byla opět zdůrazňována potřeba vysoké kvality práce mikrobiologických laboratoří v členských státech a nezastupitelná role NRL pro surveillance jednotlivých infekčních onemocnění.

Při zajišťování úkolů vyplývajících z jednotlivých surveillance programů byla zdůrazňována nezbytnost spolupráce mezi epidemiologickou službou a všemi NRL na národní i mezinárodní úrovni.

Opakovaně byla zdůrazňována důležitá úloha NRL v molekulární epidemiologii, která je nezbytná pro objasnění šíření agens nejenom v jednotlivých státech, ale i mezi členskými státy EU. ECDC podporuje rozvoj nových, zejména molekulárních metod a uvažuje školení (EPIET) pro mikrobiology.

Byla diskutována obtížnost mezinárodního zasílání infekčního materiálu – ECDC podporuje úsilí zjednodušit a zpřístupnit výměnu infekčních agens mezi členskými státy.

Opakovaně byl kladen důraz na nutnost mezinárodní akreditace NRL a účast NRL v mezinárodní kontrole kvality (EQA). ECDC rovněž očekává od NRL, že zajistí EQA na národní úrovni pro laboratoře klinické mikrobiologie ve svých státech.

V současné době probíhá v ECDC hodnocení současných Dedicated Surveillance Networks (DSN) a výběr, které budou dále pokračovat pod vedením ECDC. Finanční zajištění těchto surveillance sítí od DC SANCO bude ukončeno.

5. Kontrola tuberkulózy (TB) v EU

Na příkladu dotazníku poslaného v předstihu evropským NRL pro TB k vyplnění bylo demonstrováno, jak dobře funguje EU síť NRL pro TB. Česká NRL pro mykobakterie byla prezentována mezi nejlepšími a patří mezi NRL, které zastávají roli nadnárodního referenčního centra.

6. Závěr jednání: potřeby a kapacity členských států, úloha NMFP, spolupráce s ECDC, úkoly, příští setkání

NMFP jsou vstupní branou pro ECDC, jejímž prostřednictvím bude ECDC uplatňovat své požadavky vůči členským státům v oblasti mikrobiologie.

ECDC opakovaně zdůrazňovalo významnou roli mikrobiologických laboratoří v zajišťování všech činností ECDC, nezastupitelnou úlohu NRL v poskytování informací pro ECDC a nutnost implementace povědomí o důležitosti laboratoří klinické mikrobiologie pro získání správných národních epidemiologických dat, srovnatelných mezinárodně. Rovněž bylo opakovaně zdůrazňováno, že spolupráce ECDC s mikrobiology má přinášet užitek oběma stranám: ECDC i mikrobiologii členských států.

Pro rok 2008 jsou plánována dvě pracovní setkání MNFP v ECDC (březen, září).

Vypracoval: MUDr. Pavla Křížová, CSc
NMFP České republiky

Dne: 20.11.2007